

4 + 4 < 8

22.02.2012

“İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ”NE İLİŞKİN İNSAN HAKLARI İLKELERİ VE BİLİMSEL BULGULAR IŞIĞINDA BİR DEĞERLENDİRME

AKP Meclis Grubu tarafından 20 Şubat 2012'de TBMM Başkanlığı'na verilen ve 23 Şubat 2012'de Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu'nda görüşülmeye başlanacak “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Türkiye’de eğitim sistemini bulunduğu yerden geriye götürecektir ve çocuk hakları ihlallerine zemin hazırlayacak birçok düzenleme içeriyor.

2003 yılından bu yana eğitim sistemini yakından izleyen, araştırma, savunu ve eğitim çalışmalarıyla eğitim politikalarının iyileştirilmesine katkı sunan Eğitim Reformu Girişimi (ERG), yasalaştığı takdirde teklifin eğitim sistemine birçok açıdan zarar vereceğini düşünüyor. ERG'nin incelemesine göre (1) yasa teklifi, sekiz yıllık zorunlu eğitimi getiren Temel Eğitim Reformu'nun kazanımlarını riske atıyor; (2) teklif yasalaştığı takdirde ortaya çıkacak kesintili ilköğretim (4+4) uygulaması ciddi riskler barındırıyor ve (3) teklifin hazırlanma biçimi katılımcı ve bilimsel bulgulara dayalı bir eğitim politikası kültürünün gelişmesine engel oluyor.

ERG bu belgede, yasa teklifinin yaratacağı sakıncaları insan hakları ilkeleri ve bilimsel bulgular ışığında ve yukarıda belirtilen görüşleri gerekçelendirerek tartışıyor.

Yasa teklifi, sekiz yıllık zorunlu eğitimi getiren Temel Eğitim Reformu'nun kazanımlarını riske atıyor.

Sekiz yıllık zorunlu eğitim 1997'de apar topar başlatılmış bir uygulama değil. Sekiz yıllık zorunlu eğitime ilginin geçmişi 1946'ya kadar uzanıyor. Bu tarihte gerçekleştirilen 3. Milli Eğitim Şurası sekiz yıllık zorunlu eğitime geçişi öneriyor. Ancak 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu 1961'de yasalaşana kadar somut bir adım atılmıyor. Bu yasa ile zorunlu öğrenim süresi, 7-14 yaş grubunu kapsayacak biçimde 8 yıla çıkarılıyor; ancak 5+3 formülü benimseniyor ve sadece ilk kademe zorunlu olarak uygulanıyor. Bunu takiben 10. Milli Eğitim Şurası'ndan başlayıp 15. Milli Eğitim Şurası'na uzanan süreçte sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitim, akademik olarak tartışılıyor ve 1971'de 16 ilde, 18 okulda ve 1981'de 10 okulda kesintisiz zorunlu ilköğretimin pilot çalışmaları yapılıyor.

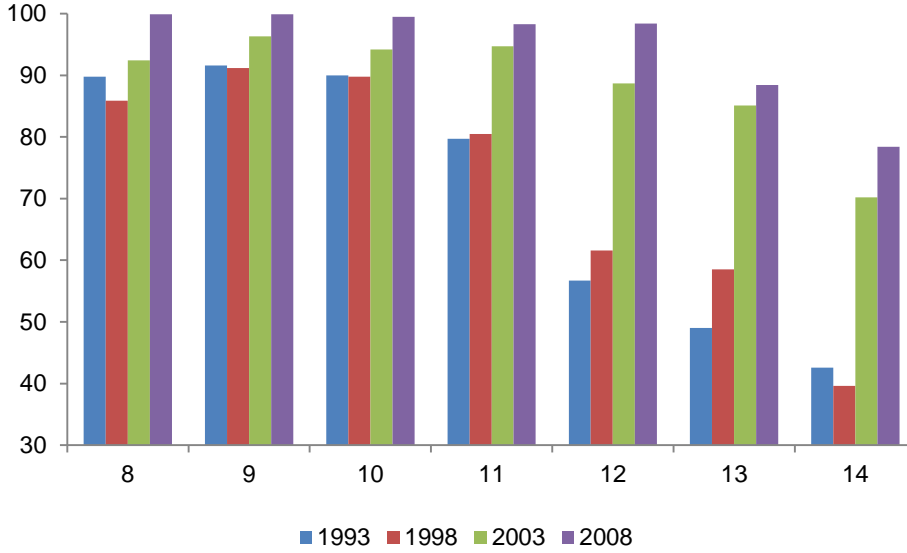
1983'te 2842 sayılı kanunla 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 7 ve 22. maddeleri değiştiriliyor ve ilköğretimin 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsadığı, ilköğretimin kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız olduğu kanunlaşıyor. Ancak 2917 sayılı kanuna eklenen bir madde ile ortaokullar yurt sathına yaygınlaştırılana kadar ilköğretimin sadece ilköğretim bölümü zorunlu kılınıyor.

Bütün bu çabalardan sonra 1997'de 4306 Sayılı Kanun ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 9. maddesi ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 23. maddesi "İlköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir." olarak değiştiriliyor ve sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitim ilköğretimde muazzam bir yeniden yapılanma, eğitime yatırım dalgası ve kamu-sivil toplum-

uluslararası kuruluşlar ortaklığındaki girişimler ile yaşama geçiyor. Bu çerçevede, 11 milyar Amerikan doları karşılığı TL'nin harcandığı tahmin ediliyor.¹

Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim, daha fazla çocuğun okullu hale gelmesine büyük katkıda bulundu. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitim hamlesi sayesinde 5. sınıftan sonra okul ile bağlantısı kopacak 3,5 milyon çocuk eğitimde tutuldu. Bunun doğal sonucu olarak okullulaşma oranları hızla yükseldi ve kesintisiz zorunlu eğitim sayesinde çocuklar daha fazla eğitim aldılar.

Şekil 1: Yaşlara göre eğitime katılım (% sol eksen)²

1997-1998 öğretim yılında yaşama geçirilen kesintisiz zorunlu eğitim ile 11, 12, 13 ve 14 yaş grupları için eğitime katılım çok ciddi biçimde arttı. 14 yaşındakiler için eğitime katılım 1993'te % 43'ten 2008'de % 78'e yükseldi. Ancak zorunlu kesintisiz eğitim sadece ilköğretimde eğitime katılımı etkilemekle kalmadı. Aynı zamanda ilköğretimden mezun olan öğrencilerin ortaöğretime devamı da hızla yükseldi. Bu konuda yapılan araştırmalar zorunlu kesintisiz eğitim sayesinde tipik bir öğrencinin ortaöğretime devamının % 3,2 oranında yükseldiğini gösteriyor. Ayrıca bu etki sosyoekonomik olarak elverişsiz koşullara sahip öğrenciler için çok daha yüksek.³

Kısacası zorunlu kesintisiz eğitim, hem ilköğretime hem de ortaöğretime katılımı olumlu yönde etkiledi ve toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasında önemli bir rol oynadı. Bunun sonucunda, nüfusun ortalama eğitim düzeyi yükseldi. Dünya Bankası'nın tahminlerine göre 2000 senesinde 15-19 yaş grubunda bulunan kadınlar ortalama 4,4 sene eğitim alırken 2010'da bu rakam 5,2 seneye ulaştı. 2000 senesinde 15-19 yaş grubunda olan kişilerin sekiz yıllık zorunlu kesintisiz eğitim uygulamasından yararlanmadıkları dikkate alındığında, bu reformun kadınların ortalama eğitim süresini yaklaşık bir sene yükselttiği ortaya çıkıyor.⁴

1997'den bu yana eğitim sisteminde yapılan tüm değişiklikler sekiz yıllık zorunlu eğitimi destekleyecek biçimde kurgulandı ve uygulandı. Tüm çocukların ilköğretime erişimini sağlamak ve ilköğretimin niteliğini artırmak için gerçekleştirilen tüm çalışmalar için sekiz yıllık zorunlu temel eğitime geçiş, birleştirici bir rol oynadı. 2003'te gerçekleştirilen Öğretim Programları Reformu, "Haydi Kızlar Okula!" kampanyası, Şartlı Nakit Transferi uygulamasının yaşama geçirilmesi,

¹ OECD, Learning Trends: Changes in Student Performance Since 2000, 2010.

² Murat Kırdar, Meltem Dayıoğlu ve İsmet Koç, The Effect of Compulsory Schooling Laws on Teenage Marriage and Births in Turkey, Social Science Research Network, IZA Discussion Paper No. 5887, 2011.

³ İnsan Tunalı ve Tolga Yuret, Human Capital and Sorting Models Reconsidered, 2009, Department of Economics, Koç University, <http://documents.apec.umn.edu/Tunalı%20HCvsSortingApril09it.pdf>.

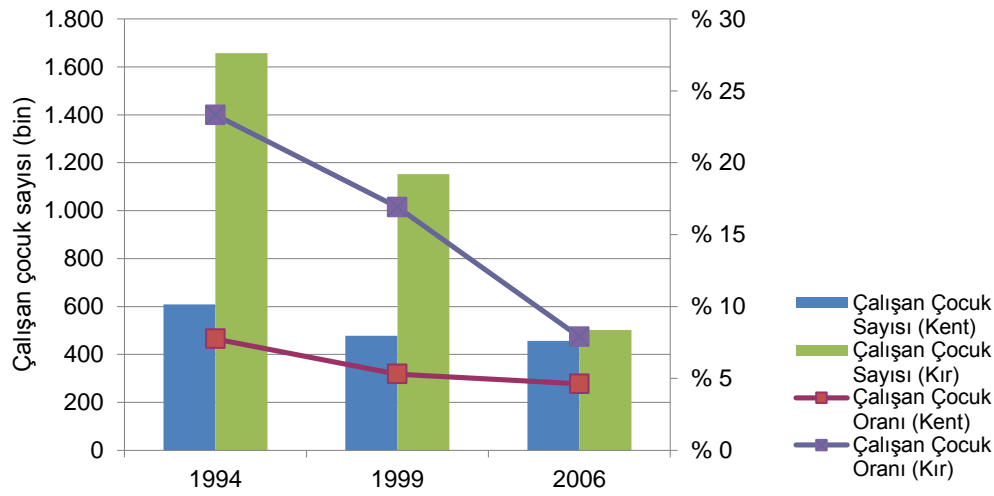
⁴ Worldbank EdStas, Barro-Lee projections.

Yetiştirici Sınıflar Öğretim Programı gibi politika ve uygulamalar hem Temel Eğitim Reformu'ndan destek buldu hem de reformu güçlendirdi. İlköğretim sistemi, unsurları birbirini besleyen ve işlevsel bir sisteme dönüşme yolunda önemli bir ilerleme kaydetti.

Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim, “çocuk gelin” olgusu ve “çocuk işçiliği”nin azaltılmasında önemli rol oynadı. Kız çocukları daha uzun süre okula gittikleri için daha geç evlendiler ve daha geç evlendikleri için daha geç çocuk sahibi oldular. Bu reform sayesinde kadınların 16 yaşında evlenme olasılığı % 44 azaldı. 17 yaşında doğum yapma ihtimali % 36 azaldı.⁵ Bu bulgular, aynen ortaöğretime devamın artmasında gördüğümüz gibi, zorunlu kesintisiz eğitim uygulamasının hedeflenen kazanımlarının ötesinde getirilerinin de olduğunu gösteriyor. Beşeri sermaye birikimi sosyal göstergelerin tamamını olumlu yönde etkiliyor.

Zorunlu kesintisiz eğitim ile elde edilen en önemli getirilerden biri çocuk emeğindeki azalma oldu. 1997 öncesini ve sonrasını değerlendiren ve çocuk emeğinin nedenlerini inceleyen çalışmalar çocuk emeğinde gözlemlenen azalmayı zorunlu kesintisiz eğitim uygulaması ile ilişkilendiriyorlar.⁶

Şekil 2: Ekonomik faaliyetlerde çalışan çocukların (6-17 yaş) sayısı ve tüm çocuklar içindeki oranı⁷

İlköğretimin kesintili hale gelmesi, tüm çocuklar için ciddi riskler barındırıyor.

Çocuk emeğinin sömürüsü yeniden yoğunlaşacak. Kesintisiz zorunlu eğitimin iki kademeye ayrılması ve ikinci kademenin mesleki eğitim programları ve çıraklık ile ilişkilendirilmesi çocuk emeğinin sömürülmesiyle mücadelede kaydedilen ilerlemenin yitirilmesi anlamına gelecek. 4. sınıfta yeni tamamlamış 10 yaşında çocukları çıraklığa yönlendirmek çocuk emeğine karşı küresel eğilimlere ve çocuk haklarına tamamiyle ters. Bunun da ötesinde, Birleşmiş Milletler Global Compact girişimi, kalkınmakta olan ülkeler için çocuk emeğinin en hafif türünü bile 12 yaşından küçük çocuklar için tehlikeli ve zararlı olarak değerlendiriyor.⁸

8. sınıftan önce kesinti, akademik başarıyı ve davranışı olumsuz etkiliyor. Uluslararası alanda yapılan çalışmalar, ilköğretim süresini kısaltmanın ve öğrencileri 8. sınıftan önce başka bir eğitim kademesine yönlendirmenin öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkilediğini gösteriyor. ABD’de yapılan bir çalışmaya göre, 8. sınıftan önce çocukların başka bir eğitim kademesine yönlendirilmesi, öğrencilerin matematik ve İngilizce başarılarını 0,15 standart sapma azaltıyor. Bu

⁵ Murat Kırdar, Meltem Dayıoğlu ve İsmet Koç, The Effect of Compulsory Schooling Laws on Teenage Marriage and Births in Turkey, Social Science Research Network, IZA Discussion Paper No. 5887, 2011.

⁶ Meltem Dayıoğlu, Patterns of Change in Child Labour and Schooling in Turkey: The Impact of Compulsory Schooling, Oxford Development Studies, 2005. İdil Göksel, Determinants of School Attainment in Turkey and the Impact of the Extension of Compulsory Education, Bocconi University, 2009, <http://www.iea.ie/conferences/2009/GokselPaper.pdf>.

⁷ ILO ve Türkiye İstatistik Kurumu, *Çalışan Çocuklar Türkiye Anketi 2006*.

⁸ <http://www.unglobalcompact.org/aboutthegc/thetenprinciples/principle5.html>.

etki akademik gelişimi daha sınırlı olan öğrencilerde daha yoğun bir şekilde ortaya çıkıyor. Rockoff ve Lockwood, ergenlik dönemi için farklı bir eğitim kademesi bulunmasının öğrenme açısından herhangi bir yararının bulunmadığına dikkat çekiyor.⁹

Araştırmalara göre, 8. sınıftan daha önce başka bir eğitim kademesine geçiş yapan öğrencilerde disiplin ve davranış sorunları beliriyor. ABD’de 6 ve 7. sınıfları ortaokullarda okuyan çocuklarla ilköğretim okulunda çocukları karşılaştıran bir araştırmaya göre, ortaokulda okuyanlar çok daha sık disiplin sorunu yaşıyor.¹⁰ Ayrıca araştırmalara göre, ilköğretim kısa tutulduğunda ortaöğretim zorunlu olsa bile ortaöğretime derecesiz veya daha geç bitirme olasılığı yükseliyor.¹¹

Yasa teklifindeki benzer politika değişiklikleri daha önce Botswana ve Tayvan’da hayata geçirildi ve bu değişiklikler bilimsel çalışmalarla izlendi. 1980’lerin sonununda Botswana’da 10+2 yıl olan eğitim modeli 9+3 yıl olarak değiştirildi ve bunun sonucunda öğrenciler daha az eğitim aldılar ve çalışma yaşamlarında daha düşük ücretler aldılar. Tayvan’da ise 6+3 olan eğitim modeli 1968’de kesintisiz 9 yıla dönüştürüldü ve öğrenci başına eğitim 0,6 yıl arttı; daha fazla eğitim alan bu öğrenciler daha yüksek maaşlı işler buldu.¹²

Kesintili ilköğretimle birlikte birçok çocuk için okul yolu kapanacak. Kanun teklifi ile kız çocukların 4. sınıfın sonunda okulla bağlarının kopması ve toplumsal yaşamdan dışlanmalarının önü açılıyor. Bu şekilde zorunlu kesintisiz eğitim ve kız çocukların okullulaşması için devreye sokulan pek çok kamu ve sivil toplum girişimi baltalanmış oluyor. Ayrıca kız çocukların erkenden evlenmeleri ve çok genç yaşta çocuk sahibi olmaları gibi tehlikeler daha da artabilir.

Kesintili eğitimin darbe vuracağı diğer önemli bir grup da engelli çocuklar. Kaynaştırma yoluyla eğitimin okullarımızda uygulanması için çabalar yeni sonuç vermeye başlamışken ilköğretimin ilk kademesini tamamlayan engelli çocukların eğitimden ve toplumsal yaşamdan dışlanmaları olasılığı doğuyor. Uluslararası insan hakları hukukunda ve Türkiye’de norm olan, engelli çocukların akranlarıyla birlikte eğitim almasıdır. Bunun önündeki temel bir engel ise -velilerden öğretmenlere-toplumun farklı kesimlerinin sahip olduğu önyargılar ve olumsuz tutumlardır.¹³ Bu yasa önyargıları ve olumsuz tutumları giderici değil, güçlendirici niteliktedir.

İlköğretim ikinci kademedeki farklı okula geçiş düzenlendiği için, merkezi sınav sistemi kaçınılmaz olacak. Bu durum, öğrencilerin kesintili eğitim modeli yüzünden çok erken yaşlarda sınav yarışına itilmesine neden olacak. Bu durumda okul, sistem içinde merkezi konumunu tamamen yitirecek ve öğrenme sorunu derinleşecek.¹⁴ Hem kalite daha da düşecek hem de sosyoekonomik eşitsizlikler çok erken yaşlarda derinleşmeye başlayacak.¹⁵

---

⁹ Theodore Coladarci ve Julie Hancock, Grade-span Configuration, Journal of Research in Rural Education, 2002. Jonah E. Rockoff ve Benjamin B. Lockwood, Stuck in the middle: Impacts of grade configuration in public schools, Journal of Public Economics, 2009.

¹⁰ Philip J. Cook, Robert MacCoun, Clara Muschkin ve Jacob Vigdor, The negative impacts of starting middle school in sixth grade, Journal of Policy Analysis and Management, 2008.

¹¹ Kelly Bedard ve Chau Do, Are Middle Schools More Effective? The Impact of School Structure on Student Outcomes, The Journal of Human Resources, 2004. John W. Alspaugh, The Relationship of School-to-School Transition and School Size to High School Dropout Rates, The High School Journal, 1998.

¹² Evan Borkum, Essays on the economics of education in developing countries, Columbia University, 2010. Diana E. Clark ve Chang-Tai Hsieh, Schooling and Labor Market Impact of the 1968 Nine-Year Education Program in Taiwan, 2000, http://www.princeton.edu/rpds/papers/pdfs/clark_hsieh_school_labormarket.pdf.

¹³ ERG, Türkiye’de Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim: Politika ve Uygulama Önerileri, 2011.

¹⁴ Hasan Ünal, E. Mehmet Özkan, Sande Milton, Kacey Price ve Fely Curva, The effect of private tutoring on performance in mathematics in Turkey: A comparison across occupational types, Procedia Social and Behavioral Sciences, 2010.

¹⁵ Aysıt Tansel ve Fatma Bircan, Demand for education in Turkey: A tobit analysis of private tutoring expenditures, Economics of Education Review 25, 2006.

Yasa teklifi, eğitim sisteminde katılımcı ve bilimsel bulgulara dayalı karar alma süreçlerinin önünü kesiyor.

Toplumun her üyesinin paydaşı olması, tüm insan haklarının yaşama geçmesi için kilit öneme sahip olması ve ülkenin geleceğini şekillendirme kapasitesi nedeniyle eğitim sistemine ilişkin kararlar ve politikalar, katılımcılık ilkesinin gerekleri yerine getirilerek ve mümkün olduğunca bilimsel bulgulara dayanılarak oluşturulmalıdır. Ancak yasa teklifinde, bu iki çok önemli ilkenin de işletilmemiştir.

Yasa teklifi katılımcı bir süreçle oluşturulmadı. İlköğretim ve Temel Eğitim Kanunu'na çok temel değişiklikler getiren yasa teklifine ilişkin elle tutulur ilk işaretler, Kasım 2010'da gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurası'nda geldi. Şura'dan yalnızca altı ay önce, Şura'nın kompozisyonunu ve karar alma yöntemlerini değiştiren bir yönetmelik Tebliğler Dergisi'nde yayımlandı. Bu değişiklik sonucunda, Şura üyelerinin sayısı 500'den 750'ye çıktı, MEB tarafından belirlenen üyelerin oranı % 60'tan % 75'e yükseltildi. Ayrıca toplantı yeter sayısında değişikliğe gidilerek Şura'nın üye tamsayısının dörtte birinin oyuyla karar alabilmesi sağlandı.¹⁶ Kasım 2010'da düzenlenen Milli Eğitim Şurası'nın bitişine az bir süre kala, kesintili ilköğretime ilişkin bir önerge tartışılmadan oylandı ve Şura'nın tavsiye kararı olarak kabul edildi. Şura'nın çoğu kararı uygulanmasa da bu karar gündemde tutuldu, yasa teklifiyle ilgili ilk haberler gazetelerde yer aldığında bu yönde bir Şura kararı bulunduğu sıklıkla vurgulandı.

Yasa teklifi AKP Meclis Grubu tarafından hazırlanarak 20 Şubat 2012'de TBMM Başkanlığı'na sunuldu. Teklif hazırlanırken yalnızca çok sınırlı bir sivil toplum çevresinden görüş alındığı anlaşılıyor. Türkiye'de eğitim politikalarına finansal ve teknik olarak katkı sunan Avrupa Komisyonu, Dünya Bankası, UNICEF gibi uluslararası kuruluşlardan görüş alınmadığı belirtiliyor. Yasa değişikliğini uygulayacak olan ve 10 yıldır iktidar partisi tarafından yönetilen Milli Eğitim Bakanlığı'nın teklifin hazırlanışına bir katkı sağlayıp sağlamadığı ise belirsiz. Kalkınma Planı, Hükümet Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı gibi üst planlama dokümanlarının hiçbirinde ilköğretimi kademeli hale getirmek gibi bir hedef bulunmuyor.

Yasanın en önemli kazanımı olabilecek okulöncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi, yasa teklifine dahil edilmedi. Yasa teklifiyle ilgili ilk haberler yayımlandığında, yasa sayesinde okulöncesi eğitimin de zorunlu eğitim kapsamına alınacağı belirtilmekteydi. Ancak yasa teklifinin Meclis Başkanlığı'na sunulan halinde okulöncesi eğitime yönelik hiçbir düzenleme bulunmuyor. AKP döneminde görev yapan üç Milli Eğitim Bakanı da okulöncesi eğitimin öncelikleri arasında olduğunu açıklamış, Nimet Baş döneminde başlatılan pilot uygulama sonucunda 2013-2014 öğretim yılında 5 yaş grubu için bir yıllık okulöncesi eğitimin yasa değişikliğiyle zorunlu hale getirileceği açıklanmıştı. Okulöncesi eğitimin hem çocuklara hem de topluma büyük yararlar getireceği yapılan birçok çalışmayla kanıtlanmış durumda: Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın "Okul öncesi eğitim için kamu harcamaları neden artırılmalıdır?" başlıklı politika analizi okulöncesi eğitime yapılan 1 liralık yatırımın, 6-7 lira olarak geri döndüğünün altını çiziyor. Okulöncesi eğitim alanların sınıf tekrarı olasılığı düşüyor, üniversiteye gitme ve yüksek maaşlı iş bulma ihtimalleri arttığı için ödedikleri vergi dilimi yükseliyor.¹⁷ Ülkemizde de okulöncesi eğitimde 60-72 ay okullulaşma oranı % 67'ye kadar çıktı. Üzerinde bu kadar geniş bir uzlaşma bulunan okulöncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesinin bu yasa teklifinden çıkarılmış olmasını, katılımcılık ve bilimsel dayanaklara göre politika oluşturma ilkelerinin uygulanmamış olmasının açık bir göstergesidir.

Yasanın gerekçesinde bilimsel hatalar var. Yasanın gerekçesi çok ciddi maddi hatalar barındırıyor. Örneğin mesleki eğitimin ortaöğretim içindeki payının AB ülkelerinde % 60'larda olduğu söyleniyor (kaynak belirtilmemiş), oysa bu oran AB-21'de % 48.¹⁸ (Bkz. Şekil 3) Mesleki eğitimin erken yaşlarda başlamasının özellikle gelişmiş ülkelerde yaygın olduğuna dair gerekçe de gerçeği

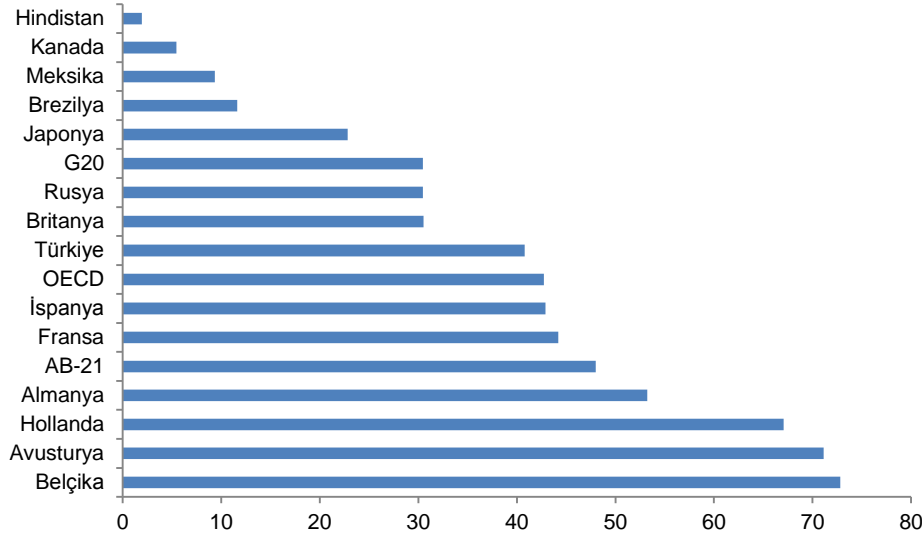
¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. Eğitim İzleme Raporu 2010, ss. 34-38.

¹⁷ Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, <http://www.sgb.gov.tr/Politika%20Analizi/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2FPolitika%20Analizi%2F4-%20Egitim%20Sektörü%2F4-%20Okul%20Öncesi%20Egitim%20Grubu%2FÖNERİLER>.

¹⁸ OECD, Education at a Glance 2011.

yansıtmıyor; tam tersine birçok ülke program ve okul türlerine yöneltme yaşını geciktirme yönünde politikalar üretiyor. Bu ülkelere İsveç, İspanya, Finlandiya, Polonya ve Avusturya örnek olarak verilebilir.¹⁹ Erken yaşlarda yöneltmenin başarıyla uygulandığı bir ülke olarak bilinen Almanya'da bile üç eyalet, yöneltme yaşını 3 yaş öteledi.²⁰

Şekil 3: Üst ortaöğretimde mesleki ve teknik programların ağırlığı (%)²¹

Tüm dünyada meslek eğitimi kısıltmak ve geciktirmek yönünde bir eğilim varken, Türkiye’de temel eğitimin kısıltılmak ve kademelendirmek istenmesine anlam vermek güç. Küresel ekonomik koşullar rutin ve katı yeteneklere sahip bir işgücünü değil, yaratıcı ve esnek bir işgücünü talep ediyor. Bu yüzden meslek eğitimi tüm dünyada üst ortaöğretimin sonu, ön lisans ve hayat boyu öğrenme programlarına kaydırılıyor. Ayrıca Türkiye’de sanayi istihdamı toplam istihdamın sadece % 19’unu oluşturuyor. Bu yüzden meslek eğitimi temel eğitimin parçası haline getirmek yerine öncelikle temel eğitimin en kalite şekilde verilmesini güvence altına almak gerekiyor.

Ayrıca yasanın gerekçesinde “geniş bir yaş aralığında bulunan öğrencileri, bahçe, koridor, kantin, okul servisi gibi pek çok ortak yaşam alanını paylaşmak zorunda bırakmak, özellikle küçük yaşta öğrencilerin ciddi psiko-sosyal bozukluklar yaşamasına zemin hazırladığı” söyleniyor, ancak bu yönde alanyazında kabul görmüş bilimsel bir bulgu sunulmuyor. Bu görüşü destekleyen çalışmalar daha ziyade görüş yazısı niteliği taşıyor.²² 6 ve 13 yaşlarındaki öğrencilerin aynı okulda okumasının yarattığı sorunların, özellikle istismar, şiddet vb. tehlikelerin giderilmesinin çözümü zorunlu eğitimi kısıltmakta ya da bölmekte değil, veri temelli ve katılımcı tartışmalar ışığında geliştirilecek politika ve uygulama önerilerindedir.

Tüm bunlar, yasa teklifinin yürürlüğe girmesinin Türkiye eğitim sistemi için çok olumsuz sonuçları olacağını açıkça gösteriyor. Bu nedenle tüm TBMM üyelerini, yasa teklifinin geri çekilmesi yönünde irade beyan etmeye davet ediyoruz.

¹⁹ OECD, Equity and Quality in Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools, 2012, ss. 62-63.

²⁰ Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı, Bildung in Deutschland 2010, s. 246.

²¹ <http://stats.oecd.org/> adresindeki verilerden ERG’nin hesaplamaları. Yalnızca 7 ülkede alt ortaöğretim/ilköğretim ikinci kademe (≈11-14 yaş grubu) seviyesinde mesleki ve teknik programlar bulunmaktadır. Bu tabloda sunulan veriler yalnızca üst ortaöğretimi (≈15-18 yaş grubu) kapsamaktadır.

²² Güncel bir örnek için bkz. Eğitim-Bir-Sen, Eğitime Bakış, Ekim-Kasım-Aralık sayısı, 2012.